



DOOR ANDY LANGENKAMP, SENIOR POLITICAL ANALYST BIJ ECR RESEARCH

COLUMN

Onmisbaar en verstikkend dollarinfuus?

De hegemonie van de dollar is volgens sommige grote zakenbanken en prominente analisten in gevaar. Hoe overtuigend zijn die analyses?

Op financiële markten worden onzekerheid en zorg weerspiegeld in de vlucht naar veilig gewaande havens, waaronder de dollar. Het blijft opvallend dat beleggers en masse richting de VS trekken, terwijl veel van de huidige onzekerheid uit het Witte Huis ontspruit. Wel duiken steeds vaker verhalen op over de tanende rol van de dollar. Het wekt geen verbazing dat juist nu vraagtekens worden geplaatst bij de dollaroverheersing:

- Er valt regelmatig geen peil te trekken op het Amerikaans beleid. Zowel bondgenoten als vijanden moeten iedere keer weer afwachten wat de Trump-tweets nu weer voor een storm oproepen en aanwakkeren.
- China en Rusland zijn steeds assertiever en eisen een grotere rol op het wereldtoneel.
- De relatieve Amerikaanse overmacht staat al langer onder druk. Twijfels zijn toegenomen of Amerika nog bereid en in staat is om het naoorlogse internationale systeem te dragen.
- De Amerikaanse macht mag afnemen, tegelijk grijpen de Amerikaanse tentakels overal in de wereld om zich heen en kan de VS op vrijwel elk land en ieder bedrijf grote druk uitoefenen. Bijvoorbeeld via de rol van de Amerikaanse financiële instellingen, autoriteiten en de dollar in het internationale betalingssysteem SWIFT. Niet-Amerikaanse bedrijven zijn doodsbang dat ze tegen miljardenboetes aanlopen en verstoken blijven van omzet, als ze ook maar via een koekruimel gerelateerd kunnen worden aan een land of bedrijf waartegen Washington sancties heeft afgekondigd.

Van tijd tot tijd zijn pogingen ondernomen om de dollardominantie te verzwakken, maar zonder veel succes. Toch zien we wel verschuivingen. China bezat in 2011 14% van het Amerikaanse overheidspapier en dat is inmiddels gehalveerd. Ook bij andere centrale banken spelen dollarreserves een iets minder prominente rol: in 2000

bestond 70% van de valutareserves van centrale banken uit dollars. Nu is dat nog 60%. Ook ontplooiën politici initiatieven om uit de klauwen van het Amerikaanse financiële systeem te blijven. Europa probeert met het INSTEX-instrument handel met Iran te voeren, waarbij partijen buiten schot van het Amerikaanse sanctieregime blijven. China en Rusland gebruiken voor onderlinge energietransacties steeds vaker hun eigen valuta.

Maar de handel in olie en andere energiebronnen laat zien hoe 'sticky' de dollarhegemonie is: 80% van de oliehandel vindt plaats in dollars. Nog wat andere nuchter stemmende cijfers:

- De dollar is tegenpartij in 80-90% van alle valutatransacties.
- Daar waar de dollar 62% van de wereldwijde valutareserves inneemt, loopt de nummer twee, de euro, ver achter met 20%.
- Van alle internationaal uitstaande schulden is ruim 60% geprijsd in dollars.
- Brazilië en India verrekenen 80% van hun importen in dollars, terwijl maar een fractie van de importen afkomstig is uit de VS.

Een zittende maar aftakelende macht kan nog lang vasthouden aan privileges en machtsbronnen. De VS was rond 1870 een grotere economie dan het Verenigd Koninkrijk, maar het pond bleef nog decennia 's werelds belangrijkste munt.

De dollar komt dus niet van vandaag op morgen onder druk als de wereldvaluta. Maatregelen door landen om hun dollarafhankelijkheid te verminderen, zijn echter een teken aan de wand. Voorzichtig wordt voorgesorteerd op het post-Amerika-tijdperk. Naarmate de VS een wispel-turiger opponent en onvoorspelbaarder bondgenoot is, wordt die trend sterker. «